

Loimaan hyvinvointivaliokunta

VALVONTA-ASIA

KÄSITELTÄVÄ ASIA

Aluehallintovirastoon saapui 5.10.2018 Loimaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tekemä epäkohtailmoitus, jonka mukaan työntekijöiden liiallisen työmäärän takia asiakkaiden oikeusturvan toteutuminen on vaarassa. Lasten ja nuorten tilanteisiin ehditä perehtyä riittävästi eikä heitä ehditä tavata. Asiakassuunnitelmien kirjaus toteutuu viiveellä ja erityistä tukea tarvitseville asiakkaille ei ole nimetty sosiaalityöntekijää.

Lisäksi aluehallintovirastoon saapui 29.1.2019 Loimaan Soten työsuojeluvaltuutetun sähköposti, jonka mukaan Loimaan sosiaalityöntekijöiden tilanne on raskas ja töitä on järjestelty pakon edessä.

Aluehallintoviraston peruspalvelut oikeusturva ja luvat -vastuualue otti asian käsiteltäväkseen valvontana. Aluehallintovirasto siirsi 10.10.2018 kirjoituksen hallintolain 21 §:n nojalla aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen käsiteltäväksi niiltä osin kuin se kuuluu työsuojelun vastuualueen toimivaltaan niitä mahdollisia toimia varten, joihin kirjoitus antaa aihetta.

HANKITUT SELVITYKSET

Loimaan hyvinvointivaliokunnan antama, aluehallintovirastoon 23.11.2018 saapunut selvitys.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Ratkaisu

Aluehallintovirasto kiinnittää Loimaan kaupungin hyvinvointivaliokunnan huomiota vastaisen varalle siihen, että lastensuojelua toteutettaessa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tavata lapsi asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti.

Aluehallintovirasto kiinnittää Loimaan kaupungin hyvinvointivaliokunnan huomiota vastaisen varalle siihen, että erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun erityistä tukea tarvitsevan henkilön omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettussa laissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä.

Aluehallintovirasto korostaa sitä, että kunnallisen sosiaalihuollon tulee sosiaalihuoltolain tarkoituksen mukaisesti turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Perustelut

Säädökset

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 3 §: mukaan tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) sosiaalipalveluilla kunnallisia sosiaalipalveluja ja niihin sisältyviä tukipalveluja sekä muita toimia, joilla sosiaalihuollon ammattihenkilöt ja muu asiakastyöhön osallistuva henkilöstö edistävät ja ylläpitävät yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta;
- 2) asiakkaalla sosiaalihuoltoa hakevaa tai käyttävää taikka tahdostaan riippumatta sen kohteena olevaa henkilöä;
- 3) erityistä tukea tarvitsevalla henkilöllä ja asiakkaalla henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi ja jonka tuen tarve ei liity korkeaan ikään siten kuin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain, jäljempänä vanhuspalvelulaki, 3 §:ssä säädetään;
- 4) lapsella alle 18-vuotiasta henkilöä;
- 5) nuorella 18–24-vuotiasta henkilöä;
- 6) erityistä tukea tarvitsevalla lapsella lasta, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään tai joka on erityisen tuen tarpeessa 3 kohdassa mainituista syistä.

Sosiaalihuoltolain 42 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon asiakkaalle on nimettävä asiakkuuden ajaksi omatyöntekijä. Työntekijää ei tarvitse nimetä, jos asiakkaalle on jo nimetty muu palveluista vastaava työntekijä tai nimeäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Saman pykälän 2 momentin mukaan omatyöntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö. Omatyöntekijänä saa toimia mainitussa pykälässä tarkoitettun ammattihenkilön sijaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, jos se on asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta perusteltua. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun erityistä tukea tarvitsevan henkilön omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu sosiaalialityöntekijä

Sosiaalihuoltolain 49 a §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan jokaisen kunnan käytettävissä tulee olla asiakastyöhön osallistuvan virkasuhteisen sosiaalityöntekijän palveluja.

Lastensuojelulain (417/2007) 11 §:n 1 momentin mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan.

Saman pykälän 2 momentin mukaan lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Lastensuojelulain 13 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä käyttää päätöksentekovaltaa asioissa, jotka koskevat 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellistä sijoitusta ja 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellisen sijoituksen lopettamista.

Lastensuojelulain 13 b §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä), jonka tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö.

Lastensuojelulain 29 §:n 1 momentin mukaan lastensuojelua toteutettaessa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tavata lapsi asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti.

Lain sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) 10 §:n 1 momentin mukaan alaikäisen asiakkaan toivomukset ja mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla.

Oikeudesta harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia laillistettuna ammattihenkilönä säädetään sosiaalihuollon ammattihenkilöstä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä ja sosionomin ammatin harjoittamisesta laillistettuna ammattihenkilönä säädetään saman lain 8 §:ssä. Edelleen saman lain 9 §:n mukaan lain 7 §:ssä tarkoitettu sosiaalityöntekijä vastaa sosiaalityön ammatillisesta johtamisesta sekä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen sosiaalisen tuen ja palvelujen tarpeeseen vastaavasta sosiaalityön asiakas- ja asiantuntijatyöstä sekä sen vaikutusten seurannasta ja arvioinnista. Lisäksi sosiaalityöntekijä vastaa sosiaalihuollon palvelujen antamisesta ja päätöksenteosta sen mukaan kuin muualla laissa erikseen säädetään.

Arviointi

Lasten tapaaminen

Aluehallintovirastoon saapuneen epäkohtailmoituksen mukaan Loimaan lastensuojelussa lapsia ei ehditä tapaamaan lain tarkoittamalla tavalla. Lasten osallisuus ei toteudu ja heidän oikeusturvansa kärsii kiireessä.

Saatujen selvitysten mukaan jokaisessa lastensuojelun prosessissa lasta tavataan henkilökohtaisesti tarpeen vaatimalla tiheydellä. Lapsen mielipide kuullaan aina ja se

kirjataan lapsen asiakaskertomukseen. Sosiaalityöntekijöillä on päivittäinen puhelin-aika, jolloin heidät tavoittaa puhelimitse ja asiakkailla on mahdollisuus yhteydenpitoon sosiaalityöntekijän kanssa muutoinkin. Lisäksi sähköpostilla on mahdollisuus yhteyden pitoon.

Aluehallintovirasto toteaa, että työntekijöiden tekemässä epäkohtailmoituksessa mainitut tiedot lasten tapaamisista ovat ristiriidassa hyvinvointivaliokunnalta saatujen selvitysten kanssa. Aluehallintovirasto kuitenkin painottaa lapsen lähityöntekijöiden, kuten lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai omatyöntekijän kokemuksen merkitystä siinä, onko lapsia tavattu riittävästi vai ei. Aluehallintovirasto korostaa lastensuojelun tarkoitusta turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kun työntekijällä on mahdollisuus paneutua riittävässä määrin kunkin asiakkaan elämäntilanteeseen, voidaan lapsen ja perheen tarpeet kartoittaa tarkemmin ja vastata niihin oikeanlaisilla palveluilla. Aluehallintovirasto korostaa, että lapsen elämään liittyvää ratkaisua tai päätöstä tehtäessä lasta on tavattava, häntä on nimenomaisesti hallintolain mukaisesti kuultava tai hänen mielipidettään on asiassa selvitettävä. Lapsen tapaamiskertojen tiheys on kirjattava asiakassuunnitelmaan sekä avoimuudessa että si- jaishuollossa. Lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen kannalta tärkeintä on, tuleeko hänen tilanteensa ymmärretyksi, tuleeko hän kuulluksi ja autetuksi.

Mitä tulee sähköpostin käyttöön asiakasyhteydenpidossa, aluehallintovirasto toteaa, että viranomaisen ei tule käyttää suojaamatonta sähköpostia salassapidettävien tietojen lähettämiseen niissäkään tilanteissa, joissa asiakas itse on valinnut viestintävälineeksi sähköpostin. Myös oikeusasiamies on ratkaisukäytännössään arvioinut, ettei suojaamatonta sähköpostia tule käyttää salassa pidettävien tietojen välittämiseen viranomaisten taholta.

Henkilöstö

Aluehallintovirastoon saapuneen epäkohtailmoituksen mukaan Loimaan lastensuojelussa työntekijät ehtivät reagoimaan vain ns. ”tulipaloihin” ja tekemään kriittisimmät työtehtävät. Sosiaalityöntekijä-sosiaaliohjaaja työparilla on asiakkaina n. 70 erityistä tukea tarvitsevaa lasta.

Saatujen selvitysten mukaan Loimaan kaupungin lastensuojelun, lastenvalvojan, vammaispalveluiden, aikuissosiaalityön, sosiaalihuoltolain mukaisten perheiden palveluiden ja ankkuritiimin yhteenlaskettu lain sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 7 §:n mukaisen sosiaalityöntekijän työpanos on 5,5 henkilötyövuotta, mukaan lukien sosiaalityön johtajan työpanos. Sosiaalityöntekijöiden työpanos on kohdennettu lastensuojeluun, lastenvalvojan tehtäviin, ankkuritoimintaan ja palvelutarpeen arvioinnin tekevään alkuarviointotiimiin. Vammaispalveluissa, aikuissosiaalityössä sekä sosiaalihuoltolain mukaisten perheiden palveluiden henkilöstössä ei ole sosiaalityöntekijää, vaan esimerkiksi sosiaaliohjaajia (sosionomi AMK), perhetyöntekijöitä (lähihoitaja) sekä käytettävissä on sosiaalityön johtajan (sosiaalityöntekijä) työpanosta.

Aluehallintovirasto toteaa, että kunnan käytettävissä on kaikissa tilanteissa oltava asiakastyöhön osallistuvan virkasuhteen sosiaalityöntekijän palveluja. Kunnan tulee, sosiaalihuoltolain mukaisesti muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta, turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet ja edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta

hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa. Sosiaalihuoltolain tarkoittaman erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun erityistä tukea tarvitsevan omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä. Aluehallintovirasto toteaa, että esimerkiksi vammaispalveluissa, aikuissosiaalityössä tai perheiden palveluissa pelkkä sosiaalityön johtajan työpanos ei riitä turvaamaan sitä, että jokaiselle sosiaalihuoltolain tarkoittamalle erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai muuta erityistä tukea tarvitsevalle henkilölle osoitettava omatyöntekijä tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijä olisi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä.

Lastensuojelulain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että sekä ehkäisevä lastensuojelu että lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan toimielimen on huolehdittava siitä, että lastensuojelulaissa sosiaalityöntekijän tehtäväksi säädettyjä tehtäviä tekee tosiasiasa henkilö, jolla on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukainen sosiaalityöntekijän pätevyys. Kunnan toimielimen tulee henkilökuntaa rekrytoidessaan huolehtia ja vastata siitä, että sosiaalityöntekijän tehtäväksi säädettyjä tehtäviä tosiasiallisesti tekevät nimenomaan sosiaalityöntekijän koulutuksen saaneet henkilöt.

Lopuksi aluehallintovirasto toteaa, että erityistä tukea tarvitsevaa lasta koskevaa sosiaalihuoltoa toteutettaessa sekä lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutettaessa lapsen omatyöntekijän tai muun lapsen sosiaalipalveluista vastaavan työntekijän tai lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee tavata lapsi asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti. Tehtävän hoitamiseksi kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

MUUTOKSENHAKU

Aluehallintoviraston antamaan huomion kiinnittämiseen ei sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n 3 momentin mukaan saa hakea muutosta valittamalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Tiina Ronkamo, puh. 0295 018 000 (vaihe).

Lakimies

Pia Leikasto

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Tiina Ronkamo

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

JAKELU

Loimaan hyvinvointivaliokunta, jonka tulee antaa päätös tiedoksi asiassa selvitystä antaneille

Tämä asiakirja LSAVI/6189/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/6189/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Leikasto Pia 23.11.2020 14:24

Esittelijä Ronkamo Tiina 23.11.2020 13:43